

svět katolickými očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XIX., číslo 9

8. 5. 2022 / neprodejné

Z OBSAHU	Dnešní skupinové myšlení: nekonečný koloběh hledání obětních beránků	07
	Snaha být Kristovými atlety	09
	Špatně formované svědomí: ďáblovo hřiště	11

Poslední soud: uprostřed Kristus—soudce, vlevo spasení, vpravo zatracení. Mozaika Zlaté brány pražské katedrály. Foto: Myrabella

Až staneme na posledním soudu

Tak nějak se mohl cítit člověk, který přišel ke zkoušce do kabinetu Prof. P. Ignáce Antonína Hrdiny O.Praem. V čele místnosti velký stůl za nímž seděla velká postava, jejíž mohutný hlas dokázal naplnit snad každou místnost. Ne bezdůvodně právě tento kněz Kristův profesně zasvětil svůj život kanonickému právu – projevu Boží spravedlnosti v tomto světě. Spravedlivý při zkoušení pan profesor také byl, ale byl také milosrdný, neboť milosrdenství a spravedlnost usilují o stejné, aby se ko-nalo dobro a zabraňovalo zlu. Dovolím si napsat, že pan profesor svým živým až jemu vlastním způsobem dokázal představit právo tak, že i obyčejný smrtelník dokázal se zaujetím poslouchat tři hodiny v kuse a někteří se dokonce i rozhodli právo dále studovat. Každý, kdo pana profesora znal jistě potvrdí, že smutný od něj odcházel pouze ten, kdo měl vyloženě potřebu a touhu profesora tzv. zved-

nout ze židle. Pan profesor se pro mě stal i kněžským vzorem, bylo milé na fakultě potkat kněze, který je veselý, nestrojený, a už vůbec ne rigidní. Prof. Hrdina byl kněz, který neplul po povrchu a vždy šel na dřev i za cenu, že to bude bolet. Šlo mu o to, oč by mělo jít každému křesťanovi – o Boží věc. Když kněz kněze povzbuzuje ke službě naplňují se slova Žalmu 133: Jaké dobro, jaké blaho tam, kde bratři bydlí svorně! Jako výborný olej na hlavě, jenž kane na vous, na vous Áronovi, kane mu na výstřih roucha. Jak chermónská rosa, která kane na sijónské hory. Tam udílí Hospodin své požehnání, život navěky. Takového povzbuzení se mi ne jednou dostalo od pana profesora. Dovolím si zde citovat jeho přání ke kněžskému svěcení: „díky za zprávu o Vašem svěcení – vždycky mě potěší, když se podaří dobré dílo, a tohle nepochybně dobré dílo je. Přejí Vám, aby Vás Pán Bůh chránil a aby

Vás (tak jako doposud mne) ušetřil všech krizí povolání. Ať Vám žehná a kež od něj jednou uslyšíte: „Pojď, služebníků dobrý a věrný...“ To Vám přeje, v modlitbě vzpomíná a o modlitbu prosí P. Ignác A. Hrdina, O.Praem.

Uzavřel bych tento malý medailonek jeho otázkou, kterou nás vyrušil, když jsme během přestávky o jeho přednáškách živě diskutovali o tom, kam půjdeme na pivo – „, a jaká je *causa bibendi*, pánové? Odpovím na onu otázku Vašimi slovy, radost z toho, že vy jste již uslyšel a my – které Vám Bůh svěřil v různých etapách Vašeho života a na různé dlouhou dobu – uslyšíme na posledním soudu slova našeho Pána: „Pojď, služebníků dobrý a věrný...“

P. Dmytro Romanovský, administrátor farnosti Čáslav a kaplan pro mládež kutnohorská–poděbradského vikariátu

Církev se rozloučila s P. Prof. Ignácem Antonínem Hrdinou, O. Praem.

V bazilice Nanebevzetí Panny Marie na pražském Strahově se ve čtvrtek 28. dubna veřejnost rozloučila s premonstrátským knězem a církevním právníkem P. Prof. JUDr. Ignácem Antonínem Hrdinou, DrSc., O. Praem. Zádušní mši svatou celeburoval kardinál Dominik Duka. Ten v úvodu bohoslužby uvedl: „Církev bez práva nebude církví lásky, ale bude církví bezpráví. A totéž platí o celé naší společnosti. Chtěl bych osobně poděkovat zesnulému otci Ignácovi za jeho pomoc v právních i ekonomických záležitostech. Chtěl bych mu poděkovat i za jeho literární činnost, jež ho vážala k rodnému kraji jeho matky, východočeskému Kuksu. Celý život, duši i tělo zesnulého, odevzdáváme Boží lásce. Milý otče Ignáci, Pán Bůh zaplat.“

Kázání měl opat strahovského klášte- ra P. Daniel Peter Janáček, O. Praem. „Byl povolán na věčnost v den výročí sňatku svých rodičů. Byl brilantním profesorem i mužem paradoxů. Považoval se za dítě štěstěny a byl vděčný za život. Čeho jsme si na něm vážili? Především jeho pevnosti a věrnosti ve víře. Věřil nejen v Boha, ale i Bohu. Za kanonii se každý den modlil jeden desátek růžence. Vážili jsme si jeho pracovitosti. Byli jsme vděční za jeho nenařaditelnost a pokoru,“ prohlásil před zaplněným chrámem opat.

P. Prof. JUDr. Ignác Antonín Hrdina, DrSc., O. Praem. se narodil 6. března 1953 v Praze, kde strávil i celé dětství. V červenci 1970 vstoupil tajně do noviciátu u strahovských premonstrátů, se kterými se pak věčnými sliby 25. března 1975 spojil na celý zbytek života. Studoval Cyrilometodějskou bohosloveckou fakultu v Litoměřicích a 23. května 1977 přijal v Krakově tajně jáhenské a kněžské svěce-

Foto: apha.cz

ni. Do konce komunismu pracoval v České katolické charitě (1975–88) a Středocheských dřevařských závodech (1988–90), zároveň vystudoval Právnickou fakultu UK. Po Sametové revoluci začal veřejně působit jako kněz (farář na Strahově 1990–2006) a přijal i roli provizora ve správě strahovské kanonie (1991–2018). Vedle působení duchovního se pak po celý zbytek života věnoval kanonickému právu, jak v oblasti akademické (studium a doktorát na Katolické univerzitě v Lublinu 2004, docentura v oboru právních dějin na KTF UK 2002 a profesura na CMTF UP 2008, výuka na TF JČU v Českých Budějovicích, FP ZČU v Plzni, KTF UK v Praze), tak praktické (soudce Arcidiecézního soudu v Praze 1996, In-

terdiecézního církevního soudu České provincie 2002, soudní vikář Arcidiecéze pražské a předseda Metropolitního církevního soudu 2014 a následně jeho 1. místopředseda od roku 2019). Vedle zájmu o biblické vědy se P. Ignác věnoval po celý život především právu, zvláště jeho teorii a historii. Sepsal učebnice, nesčetné množství publikací a článků, jako výtečný a erudovaný řečník rád zajímavě a jiskrně přednášel. Za četné překlady na poli spirituality, práva a dějin a mnohou praktickou právní pomoc mu vděčí čeští i slovenští premonstráti a premonstrátky a nejen oni.

Zemřel po dlouhé těžké nemoci 22. dubna 2022 ve věku 69 let.

apha.cz

dokončení ze str. 3

perzekuce katolické církve na území českých zemí (1938–1989), jehož cílem je přiblížit široké veřejnosti cestu domácí katolické církve dramatickým obdobím let 1938–1989.

Hovořili také o nedostatku duchovních povolání a vyzývají všechny, aby se v rámci Týdne modliteb za duchovní povolání, který probíhá vždy před nedělí Dobrého pastýře (4. neděle velikonoční), intenzivně modlili za nová povolání ke kněžskému a řeholnímu životu.

V rámci plenárního zasedání biskupové slavili každý den společnou bohoslužbu ve velehradské bazilice.

*CSILic. Monika Klimentová
vedoucí tiskového střediska
Česká biskupská konference*

Skončilo 131. plenární zasedání ČBK

Foto: cirkev.cz

Biskupové Čech, Moravy a Slezska se setkali od 26. – 27. dubna 2022 na Velehradě na 131. plenárním zasedání ČBK. Jednání se účastnili i předsedové konferencí ženských a mužských řádů, sr. Krista Chládková a arciopat Prokop Siostrzonek.

Biskupové reflektovali situaci v dnešní společnosti, v církvi doma i v zahraničí v kontextu s ruskou agresí na Ukrajině a následným přílivem uprchlíků do ČR. V této souvislosti také diskutovali o různých možnostech pomoci včetně pastorační a vzdělávání ukrajinských věřících v naší zemi.

Členové ČBK schválili, že v rámci probíhající Synody 2021-2023 (Za církev synodální) proběhne 14. června 2022 v Praze setkání synodální skupiny biskupů. Následné Národní synodální setkání, složené ze zástupců z diecézních a řeholních synodálních skupin, se uskuteční 6. července 2022 na Velehradě, na kterém bude prezentován i finální národní výstup. Kontinentální evropské setkání synody se uskuteční 5. – 10. února 2023 v Praze.

Na základě doporučení Katechetické sekce ČBK biskupové schválili, aby až do odvolání byl používán pro laickou evangelizační službu, kterou stanovuje motu proprio papeže Františka Antiquum Mi-

nisterium, termín katechista. Následně bude připraven dokument, který bude definovat náplň služby katechisty pro podmínky naší země.

Biskupové na plénu také dlouze debatovali o problematice sexuálního zneužívání v církvi a o tom, jak více a lépe pomoci obětem těchto činů. Schválili speciální duchovní službu ze strany kněží, kteří budou ustanoveni na úrovni diecézí. Ti budou obětem poskytovat duchovní doprovázení a svátost smíření, budou-li o tuto službu stát. Tito kněží budou začleněni pod již existující církevní organizace. V nejbližší době budou vytvořeny požadavky na pracovníky, stanoviny, způsoby práce a limity mlčenlivosti. Biskupové opětovně deklarují, že jsou připraveni pomoci všem, kteří se na ně s touto bolestnou záležitostí obrátí.

Členové ČBK schválili metodický pokyn pro službu nemocničních kaplanů, jehož cílem je zavést dobrou praxi v řízení a koordinaci nemocničních kaplanů a dobrovolníků v duchovní péči ve zdravotnictví v ČR. Schválili také podporu projektu ÚSTRu a Památníku Terezií pod názvem Virtuální muzeum

dokončení na str. 2

SLOVO KNĚZE

Čas od času asi každého z nás popadne jakýsi záchvat zvědavosti a zapomeneme na skutečnost, že opravdu nemusíme vědět úplně všechno. A ono to ani nejde. Asi se shodneme, že ta nejhorší zvědavost se týká toho, co skrývá svědomí těch druhých. A tak je pochopitelné, že se občas najde někdo, kdo vyzvídá na zpovědnících, z čeho se zpovídala ta či ona „zájmová osoba“. A občas ten někdo vyzvídá i za pomoci prostředků více či méně násilných.

Jistě každý zná dva mučedníky zpovědního tajemství, které si připomínáme v naší kotlině, a shodou okolností oba Janové také zdobí náš kalendář v měsíci květnu. Jsou však i jiné země, které se mohou pyšnit svatými zpovědníky, kteří za zpovědní tajemství položily svůj život. Jsou to sv. Pedro Garces z Peru (+1825), sv. Mateo Correa z Mexika (+1927) a sv. Felipe Puig ze Španělska (+1936).

Jejich mučednická smrt svědčí nejen o veliké míře osobní víry a statečnosti, ale také o veliké Boží milosti, která brání zpovědní tajemství a z těchto faktů lze jednoduše vyvodit jakou důležitost této svátosti přikládá sám Bůh. Rozhodně větší než my sami. Vždyť už dnes existují země, kde se již téměř nezpovídá. Stačí si přečíst knihu od P. Smolena Cesta na západ. Ale i u nás jsou mnozí katolíci, kteří navštěvují častěji zubaře, ale i takové nehtové studio (nic proti zubařům a nehtařům), než zpovědníka.

O důležitosti svátosti smíření v našem duchovním životě a v životě celé církve svědčí život a smrt těchto svatých mučedníků. Bylo by tedy projevem neucty vůči jejich mučednictví, kdyby se svatá zpověď stala jen jakousi „doplňkovou akcí“ ke slavení Velikonoc a Vánoc.

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem. farář farností Lomnice nad Popelkou, Libštát a Nová Ves nad Popelkou

NOVÉ PŘIKÁZÁNÍ VÁM DÁVÁM: MILUJTE SE NAVZÁJEM

15. května 2022 – 5. neděle velikonoční – Jan 13,31–33a.34–35

Origenes

Po vykonání zázraků a po oslavě proměnění odešel Jidáš z místa, kde se Ježíš zdržoval, spolu se satanem, který do Jidáše vstoupil; proto je řečeno: Když (Jidáš) odešel, Ježíš řekl: „Nyní je oslaven Syn člověka a Bůh je oslaven v něm“. Nemluví se tu o slávě nesmrtelného jednorozrozeného Syna, ale o člověku z rodu Davidova, kterým se stal. Jestliže totiž o Kristově smrti oslavující Boha platí výrok: Odzbrojil knížectví a mocnosti, veřejně je ukázal a zvítězil na dřevě (srov. Kol 2,15), jakož i pro svou krev na kříži smířil všechno, co je na zemi, i všechno, co je na nebi (srov. Kol 1,20), v tom všem byl oslaven i Syn člověka, neboť v něm byl oslaven i Bůh; proto ho Bůh následuje a je v něm oslaven. Kristus nemůže být oslaven, pokud s ním není oslaven Otec. A protože každý může být oslaven jen někým jiným, ptáš-li se, kdo oslavil Syna člověka, dodává jako odpověď: a když je v něm oslaven Bůh, Bůh ho oslaví i sám v sobě.

Nebo jinak. „Sláva“ zde není chápána jako chvála velkého množství lidí, jak ji definují někteří pohané. To je zřejmě něco jiného, než co se říká v Exodu, že stánek byl naplněn Boží slávou (srov. Ex 40,34) a že Mojžíšova tvář byla oslavena. V doslovném smyslu měl svatostánek jakousi božstější podobu a stejně tak Mojžíšova tvář, když mluvil s Bohem. V analogickém smyslu se Boží sláva nazývá zjevením. Rozum je zbožštěn a přesahuje všechny hmotné věci, takže v tom, na co se dívá, vidí Boha. V přeneseném smyslu znamená výrok „Mojžíšova tvář byla oslavena“, že měl zbožštěný rozum. S Mojžíšovým poznáním se však nedá srovnávat vznešenost Krista, který oslavil tvář své duše. Syn je totiž podle mého názoru celým jassem Boží slávy, jak říká Pavel: on je jassem jeho slávy a obrazem jeho podstaty (Žid 1,3), a z tohoto světla veškeré slávy pak vycházejí jednotlivé odrazy pro celé rozumové stvoření. Po-

Duccio di Buoninsegna: Kristus se loučí s apoštoly (1308–1311)

dle mého názoru totiž nikdo jiný nemůže obsáhnout celý jas Boží slávy než jeho Syn. Když tedy svět neznal Syna, nebyl ještě na světě oslaven. Když však Otec předal poznání Ježíše některým, kteří byli ze světa, byl Syn člověka oslaven v těch, kdo ho poznali, a to zase bylo k jejich slávě, neboť my všichni vidíme jako v zrcadle slávu Páně s nezakrytou tváří a Duch Páně nás proměňuje v týž, stále slavnější obraz (2 Kor 4,18). Když už tedy byl - jakoby - známý světu a zasloužil si slávu těch, kdo ho oslavují, říká: „Nyní je Syn člověka oslaven.“ A protože Otec nezná nikdo jiný než Syn a ten, komu to Syn chce zjevit (Mt 11,27), a Syn měl zjevit Otce skrze sebeodevzdání, uznáváme, že proto je v něm také oslaven Bůh. Nebo výrok „a v něm je oslaven Bůh“, vysvětlený v souvislosti s výrokem: Kdo vidí mne, vidí Otce (J 14,9): kvůli Slovu, které je Bůh, uvidí také obraz neviditelného Boha Otce, který ho zplodil.

Jan Zlatoústý

On oslavuje sám sebe, nechce být oslavován jiným. Následuje ho a brzy ho osla-

ví. Jako by chtěl říci: sláva se nezjeví po dlouhé době, ale hned, na kříži. Slunce se zatmělo, skály pukaly, mnoho těl těch, kteří usnuli, se zvedlo. Tak povzbudil ducha sklíčených učedníků a přesvědčil je, aby nejen netruchlili, ale aby se radovali.

Nebo říká: „jako jsem vás miloval“, neboť jsem vám vaši dřívější spravedlnost nevrátil, ale začal jsem ji. Tak i vy byste měli konat dobro, i když nejste nic dlužní.

Augustin

Lze to chápat i takto: Také já jsem stále v této slabosti těla jako ty, dokud nezemřeš a nepovstaneš. Po svém vzkříšení byl sice s nimi, když jim ukázal svou tělesnou přítomnost, ale nebylo mezi nimi společenství lidské slabosti. V jiném evangeliu totiž po zmrtvýchvstání říká: To jsem vám řekl, když jsem byl ještě s vámi (Lk 24,44), to znamená, když jsem byl ve smrtelném těle jako vy. Ačkoli byl tehdy ve stejném těle, nebyl už s nimi ve stejné smrtelnosti. Existuje ještě jedna božská

dokončení na str. 10

SEBEUVĚDOMĚNÍ, BOŽÍ MILOST A VAŠE SVOBODA

Jak sami sebe vnímáte? Potýkáte se s nějakou oblastí života, o které si myslíte, že ji nikdy nedokážete změnit?

Máte nějaký opakující se vzorec myšlení nebo chování, který bojkotuje vaše snahy o duchovní zdokonalování? Přejete si, abyste se od těchto destruktivních vzorců mohli osvobodit? Už si to dál přát nemusíte. S Boží milostí ty změny můžete uskutečnit a rozlámat řetězy, jimiž vás nepřítel drží v zajetí na vaší cestě k jednotě s Bohem.

Povědomí o strategiích nepřítele

Sv. Ignác z Loyoly přirovnává nepřítele lidské přirozenosti k nepřátelskému vojenskému veliteli, který hledá slabá místa pevnosti:

Také si počíná jako nějaký velitel, aby dobyl a vyloupil to, co si přeje. Neboť jako náčelník nebo vůdce tábora zaujme postavení a vyšetří síly a stav pevnosti a napadne ji na nejslabším místě, tak stejným způsobem obchází nepřítel lidské přirozenosti a sleduje všechny naše teologické, kardinální a mravní ctnosti. A kde nás najde nejslabšími a nejobožejšími pro naši věčnou spásu, tam nás napadne, aby nás dostal do své moci. (*Duchovní cvičení*, § 327)

Zaútočí na vás tam, kde jste nejslabší. Slabé místo není nic, za co byste se měli stydět. Máme je všichni. Avšak vědět, v čem jsme slabí, je klíčem k dosažení svobody pro růst v našem vnitřním životě.

Sebeuvědomění ohledně teologických ctností

Nakolik silné jsou vaše ctnosti víry, naděje a křesťanské lásky? Snažíte se vidět Boha ve světle víry, jako vždy stejného, nekonečně dobrého a milosrdného? Pozvedáte své myšlenky k nebi, abyste našli útěchu uprostřed zkoušek? Pokud u sebe zjišťujete, že vás často naplňuje úzkost a děláte si starosti o zítřek, může to naznačovat, že potřebujete povyrůst ve víře a naději. Proste Boha o milost k růstu v těchto ctnostech a v důvěřivém odevzdání se jemu.

Foto: Člověk a Víra

Křesťanskou láskou, nejvyšší ctností, nade vše milujeme Boha pro něho samotného a milujeme také sami sebe a své bližní pro Boha. Pravá křesťanská láska znamená neustále, bez ohledu na okolnosti, hledat, modlit se za a svým jednáním usilovat o nejvyšší dobro druhých. P. Jordan Aumann, OP, ve svém spise *Spiritual Theology* píše:

... [Mnozí] konají řadu dobrých skutků a obětí, ale k tomu, aby byli světci, mají daleko. Když narazí na odpor či těžkosti, propadají hněvu; [nebo] když jim něco chybí, k nebi stoupají jejich nářky; [když] jejich nadřazení nařídí něco, co se jim nelíbí, reptají a stěžují si; když je někdo kritizuje nebo poníží, stanou se jeho nepřáteli. To vše jasně ukazuje, že takoví jedinci mají ke křesťanské dokonalosti dosud velmi daleko...

Pokud shledáváte, že se na vás vztahuje jeden či více rysů, které zde P. Aumann OP popisuje, možná to je tím, že jste slabí v křesťanské lásce nebo i v dalších ctnostech.

Sebeuvědomění ohledně kardinálních ctností

Nedaří se vám dělat dobrá rozhodnutí

nebo svých dřívějších rozhodnutí litujete? Když se rozhodujete, zapomínáte někdy uvážit možné účinky a jejich dopad na váš věčný život? To může naznačovat, že slabým místem ve vaší duchovní pevnosti je moudrost. Pomoci může modlit se za milost k růstu v moudrosti a v daru rady. Z praktického hlediska byste mohli zkusit navyknout si zastavit se, zamyslet se a podle potřeby žádat o další informace či objasnění, abyste na situaci nereagovali impulzivně, ale naopak s rozmyslem.

Nedostatečná mírnost se stává jádrem problému tehdy, když neovládáme své smyslné choutky. V tom nám může pomoci, když se budeme vyhýbat příležitostem, které podněcují touhu po smyslových rozkoších, a praktikovat sebezapření. Užitečné bude také střežit svůj zrak a zaměstnávat se bezpečnými, prospěšnými činnostmi.

Uplatňovat spravedlnost znamená dávat druhým, co jim náleží. Zaplétat se do pomluv, skandálů, očerňování, ukvapených soudů, zesměšňování či hanobení druhých je známkou toho, že vaše slabé místo je možná právě tady. K vysvobození z těchto okovů vám mohou pomoci modlitby za milost k růstu v této oblas-

Foto: Zbyněk Šišpera / Člověk a Víra

ti a také prosby o milost k růstu v daru zbožnosti.

Statečnost či odvaha posiluje naši vůli, abychom nepřestávali usilovat o dobro, ani když to je náročné a hrozí nám vážné nebezpečí. Je pro vás těžké přijímat nesnáze každodenního života („malé kříže“)? Možná vám v tom pomohou modlitby za milost k růstu v ctnosti i daru statečnosti.

Rostoucí povědomí o útocích nepřítelů

Zkuste se zamyslet nad situacemi, kdy býváte „dole“. Vtahují vás často do duševní nebo duchovní skleslosti či bezútěšnosti některé z následujících myšlenek?

- Opravdu tu mám být a dělat tuhle práci nebo službu? (Nepřítelova lež: „Nepatříš sem – za koho se považuješ? Dřív nebo později všichni zjistí, že nejsi k ničemu.“)

- Řekl jsem, co jsem měl a jak jsem to měl říct? (Nepřítelova lež: „Určitě jsi to zbabral, že jo? Říkal jsem ti, že to nezvládneš. Vsadím se, že jsi to zkazil, brádko.“)

- Co si počnu, když se stane X, Y nebo Z? Jak si s tím poradím? (Nepřítelova lež: „Nezůstávej v přítomnosti, dělej si starosti o budoucnost – soustřeď se na budoucnost, jejíž obětí budeš.“)

- Potřebuji si uvědomit, že tenhle hříšný vzorec ve své hrůze vypovídá o tom, kdo jsem. (Nepřítelova lež: „Jsi úplně hrozný – Bůh ti nepomůže; prostě se vzdej a pokračuj v tom.“)

- Duchovní vzpruha („útěcha“) z pobytu, na kterém jsem byl, je pryč; koho

jsem to vodil za nos? (Nepřítelova lež: „To, co jsi cítil, sis jenom představoval; nebyl to Bůh – nestojí o tebe a ani nejsi hoden vést duchovně povznášející život.“)

Možná vás napadnou ještě další negativní myšlenkové vzorce, které prožíváte, podobné výše uvedeným příkladům. Rozpoznejte nepřítelovy lži v pozadí těchto myšlenek. Chce vás stáhnout dolů, odvrátit vaši pozornost od milujícího Boha a vašich bližních. Chce vás odvést od svátosti přítomného okamžiku. Ale právě tam na vás čeká Bůh a jeho milosti.

Sebeuvědomění: Deprese či skleslost, kterou cítíte

Sv. Ignác nám říká, že skleslost, „neútěcha“, kterou někdy prožíváme, se může vyznačovat temnotou duše, kdy si připadáme lapení ve zmatku, možná s pocitem, že se to nezlepší. Může se dostavit pocit smutku a nedostatek energie. Můžeme prožívat nervozitu, podrážděnost či nepokoj. Mohou přijít zneklidňující pokušení. Tyto popisy se mohou vztahovat jak na duševní, tak na duchovní skleslost.

Fyzické těžkosti (únava či nemoc) ani psychická, „neduchovní“, deprese nemají přímo dopad na záležitosti víry. Obojí však může vést k duchovní skleslosti. Duchovní skleslost jako taková se může projevat například nedostatečným zájmem o Boha, modlitbu a pobožnosti a o konání Božího díla. Sv. Ignác nám říká, že si můžeme připadat jako oddělení od Boha, i když to tak vůbec není.

Cítíte se po dlouhém pracovním týdnu unavení a teď jste v pokušení na po-

slední chvíli nejít ke zpovědi, jak jste měli v plánu, a odložit to? Třeba jste vystresovaní ze školy, a tak sedíte na internetu nebo u e-mailů, které užírají z vašeho času na modlitbu. Třeba vás k určité malomyslnosti vede to, že vás někdo zklamal. Vaše nadšení, že půjdete na mši svatou i v pracovní den, kvůli tomu opadne a zůstanete doma. To všechno jsou příklady, kdy neduchovní skleslost může vést ke skleslosti duchovní. Jak nás učí sv. Ignác, potřebujeme si být vědomi toho, co se děje v našem srdci, pochopit, z čeho to pramení, a pak učinit odpovídající kroky.

Uvědomit si, pochopit a jednat

Všichni máme jedno nebo dvě slabá místa. Za to není třeba se stydět. Prostě to patří k lidské přirozenosti. Uvědomte si, že jste v každodenním duchovním boji. Nepřítel naší lidské přirozenosti je inteligentní a pozorně sleduje naše chování, a tak vaše slabiny zná. Bude je proti vám používat. Uvědomujte si víc hnutí svého srdce; udělejte si čas na to, abyste pochopili, z čeho pramení. Denně zpytujte svědomí, abyste zjistili, co vám přináší útěchu a co vás vede k depresi a skleslosti. Hledejte vzorce myšlení a chování, které představují slabá místa ve vaší duchovní pevnosti. Mluvte o tom, co prožíváte, se svým duchovním vedoucím.

Duchovní skleslost není důvod ke studu. Nejste v ní sami, ale ani nemusíte žít s její tíží. Náš Pán vás chce osvobodit. Pusťte se s Boží milostí do práce na posílení slabých míst ve vaší duchovní pevnosti. Učte se odmítat nepřítelovy lži a pěstovat ctnostné praktiky, které rozlomí řetězy, jež vás svazují. Boží pravda a jeho proměňující, uzdravující láska je k dispozici na požádání. Požádejte ho tedy o pomoc – čeká na vás.

Všecko mohu v Kristu, který mi dává sílu. (Fp 4,13)

Dom Cingoranelli
Catholic Stand
Přeložila Alena Švecová

Dom Cingoranelli
laický Oblát sv. Benedikta

DNEŠNÍ SKUPINOVÉ MYŠLENÍ: NEKONEČNÝ KOLOBĚH HLEDÁNÍ OBĚTNÍCH BERÁNKŮ

Teorie davového násilí francouzského filozofa René Girarda vysvětluje mnohé o naší „kultuře rušení“.

Pojem „*groupthink*“ (skupinové myšlení) vymyslel George Orwell pro svůj dystopický román *1984*, publikovaný poprvé roku 1949. O několik let později se již tímto pojmem v klinické praxi popisoval běžný psychologický jev.

Jde o to, že lidé mají sklon přizpůsobovat své vlastní myšlení podle lidí kolem sebe, a přitom se domnívat, že uvažují nezávisle. Tlak vrstevníků je přinejmenším důležitým prvkem skupinového myšlení. S úspěšnou propagandou mohou zlí aktéři skupinové myšlení využívat jako metodu k ovládnutí společnosti. Přesně to se děje v Orwellově románu.

Teorie davového násilí francouzského filozofa René Girarda zasazuje jev skupinového myšlení do širšího antropologického kontextu. Girard tvrdil, že lidská touha je sama o sobě mimetická. Jinými slovy, lidé nejen přizpůsobují své myšlení ostatním, ale také od druhých opisují své touhy. Podobně jako u skupinového myšlení si lidé původ svých tužeb neuvědomují a jsou přesvědčeni, že jejich touha je něco, co vzniká v nich samotných. Když víc lidí touží po týchž věcech, výsledkem je rivalita, což vede k závisti, snobství, nenávisti a násilí.

Tato chaotická situace nezůstává jen záležitostí jednotlivců. Společnost se postupně rozděluje na antagonistické skupiny, z nichž každou spojuje společná nenávist k té druhé. Když se jedna skupina stane větší než druhá, její nenávist k ní úměrně s její zvyšující se nadřazeností narůstá, místo aby se snižovala. Když větší skupina zahrnuje téměř celou společnost, stává se davem a usiluje o vyhlazení menší skupiny nebo v některých případech jednotlivce – obětního beránka, na něhož směřuje veškeré své nepřátelství.

Pro dav je obětní beránek zdrojem všech problémů a v zájmu většího dobra je nutno ho zlikvidovat. Téměř všichni v davu tomu věří, a kdo to napadne, je

Josefa de Óbidos: Obětní beránek (1670–1684)

pranýřován a vypuzen. Zpochybňovat mínění davu se odváží jen málokdo, ostatní místo toho podléhají skupinovému myšlení, což je mnohem snazší.

Girard má své kritiky a Orwell je nevysvětlitelně ignorován právě tam, kde jsou jeho varování nejvíc zapotřebí, ale za poslední dva roky se stalo nepopíratelným, že skupinové myšlení je jednou z nejmocnějších sil na světě.

Pandemie jako skupinové myšlení

Pandemie přinesla určitou jednotící pravdu: pandemie je špatná a musíme jednat, abychom ochránili životy. Vedle této velké pravdy se však seskupilo množství polopravd a vyložených lží, které se staly součástí vžitého narativu.

Byl to však ucelený balíček návrhů. Buď člověk přijal celý příběh, jak ho předkládali politici, experti a média, nebo se ocitl v té druhé skupině – jako oběť či šířitel dezinformací, popírač toho či odpůrce onoho. Nuance, smysl pro de-

tail, nezávislé analýzy důkazů ani poctivé otázky tu neměly žádný prostor. Bylo možné být jen pro, nebo proti. A čím je propaganda úspěšnější, tím mocnější je skupinové myšlení a tím větší se stává skupina podporující oficiální verzi.

Každému, kdo se daným narativem aspoň zběžně zabýval, bylo jasné, že v něm něco není v pořádku. Jakmile však lidé zaujali své pozice, už se nehodlali hnout. A vyjadřovat pochybnosti mohlo člověku ohrozit kariéru nebo vztahy.

Roku 1984 Charles MacKay napsal: „Správně se říká, že lidé uvažují stádně; ukáže se, že také stádně šíří, zatímco k rozumu přicházejí pomalu a jeden po druhém.“

Skupinově myslící stádo, zastávající oficiální verzi nechtělo, aby někdo přišel k rozumu. Jejich cílem, jak už to v davu bývá, bylo rozrůst se natolik, aby bylo možné menší skupinu – obětního beránka – zlikvidovat.

Ta tvrdší skupina se však ne a ne

zmenšit natolik, aby se nechala zničit. A když lidé začali jeden po druhém přicházet k rozumu, menší skupina začala růst a cíl davu se podle potřeby zúžil a posunul.

Ideální obětní beránek – neočkovaní

Nepřátelství davu nejprve přitahovali ti, kdo zaujímali skeptický postoj k lockdownu, a posléze odpůrci roušek. Nejlepšími kandidáty na obětního beránka se však ukázali být neočkovaní. Skvěle to ilustroval kanadský předseda vlády Justin Trudeau, když řekl: „Nevěří ve vědu, jsou často mizogynní a neřídka rasističtí. Zabírají prostor a tady se – z hlediska vedoucího představitele země – musíme rozhodnout: budeme tyto lidi tolerovat?“

V roce 2019 žurnalista Douglas Murray v rozhovoru s dnes již zesnulým Rogerem Scrutonem poznamenal, že příslušníci politické levice požadují všude tytéž věci, zatímco ti napravo se ve svých požadavcích obvykle značně liší. „V každé zemi, kam přijedu,“ řekl, „prosazuje levice stejný soubor požadavků ve stejném pořadí, ale konzervativci na každém místě vždycky konzervují něco trochu jiného.“

Konzervativci jsou svou povahou vůči skupinovému myšlení odolnější. Věci, které chtějí uchovávat, jsou obvykle lokální, tradiční a méně známé. Tam, kde dnes liberálové fungují na globální úrovni, působí skuteční konzervativci na úrovni místní.

Skupinové myšlení a globalismus

Možná bude užitečnější uvažovat zde spíše z hlediska rozdílů mezi globalisty a těmi, kdo se omezují na místní záležitosti, než rozlišovat mezi levicí a pravíci.

Skupinovému myšlení se dobře daří mezi globálně zaměřenými liberály, jako je Trudeau, kteří si myslí, že problémy světa lze vyřešit na globální úrovni – a že nejlépe dokážou oni sami nebo lidé jim podobní. Jejich politické zájmy nemají kořeny na nějakém konkrétním místě a ignorují veškeré úvahy, které jsou lokálního rázu. Nakonec však takovým lidem zbývá jen jedna možnost: odstranit ty, kdo odmítají schvalovat jejich altruistická řešení pro svět. Globalisté nikdy ne-

Foto: Vojtěch Hlávka / Člověk a Vira

mohou být ničím jiným než davem, který usiluje o likvidaci obětního beránka. To je jejich jediný cíl, i když ho neuskuteční. Globalisté jsou nutně zastánci totality.

V únoru se stalo něco nečekaného. Jak lidé pomalu jeden po druhém přicházeli k rozumu, tato rostoucí skupina různorodých zastánců místních zájmů, kteří chtěli, aby přestalo omezování jejich svobod, našla jednotný hlas v konvoji kanadských silničních nákladních přepravečů, který zamířil do Ottawy a upoutal pozornost světa.

Z hlediska globalistů neměli tito narušitelé mluvit takto jednotně a jejich počínání bylo stejně znepokojivé jako nepřijatelné. Stali se překážkou skvělých řešení, na kterých globalisté usilovně pracovali. Jejich protesty bylo třeba tvrdě potlačit.

Ozvali se však výrazným, jednotným hlasem, který nešlo přeslechnout. Skupinové myšlení, jež drželo dav pohromadě, začalo uvolňovat své sevření a mechanismus hledání obětního beránka začal zpátečku, zatímco se pandemická omezení začala po celém světě rychle rozvolňovat.

Skupinové myšlení a invaze na Ukrajinu

Pak Rusko napadlo Ukrajinu a celý tento scénář jako by se přehrával znovu.

Opět tu vidíme sjednocující, důležitou pravdu: napadnout svrchovanou zemi a zahájit válku je špatné a na agre-

si Ruska musíme patřičně odpovědět. Avšak spolu s touto velkou pravdou přichází záplava polopravd a lží v další souhrnné nabídce, kterou je nutno přijmout nebo odmítnout jako celý balíček. Kdo se ptá, varuje nebo poukazuje na složitost situace, se staví proti davu a musí být umlčen. Zajímavé je, že titíž lidé, kteří nejméně prosazovali dřívější narativ, teď nejméně prosazují tento.

Překvapivější však je, že z těch, kdo se od dřívějšího skupinového myšlení oddělili, se polovina přidala k novému skupinovému myšlení. Ona menší skupina lidí, kteří jeden po druhém přicházeli k rozumu a stali se silou, s níž bylo nutno počítat, se rozdělila napůl. Mnozí z těch, kdo teprve před pár týdny snášeli urážky za to, že uvažují samostatně, teď urážejí druhé za totéž.

Opět tu dav hledá obětního beránka. Kolika lidem zbyde odvahy a energie, aby se stavěli proti více oficiálním verzím najednou?

Ti, kdo zůstali v menší skupině, se marně snaží přesvědčit druhé o tom, co vnímají jako pravdu. Rozhořčené je vyzývají, aby se „probrali“, nebo je označují jako „ovce“. To není k ničemu. Mechanismus hledání obětního beránka je v lidské povaze zasazen příliš hluboko, než aby ho bylo možné odstranit logikou či urážkami.

Lze tomu uniknout?

Jedinou nadějí je něco, co se podobá spíš

náboženskému obrácení; přesně to si myslí Girard. Argumentoval, že křesťanství mechanismus hledání obětního beránka odhalilo a zneškodnilo. V Kristu se samotný Bůh stal obětním beránkem lidstva. Křesťanství každého z nás vyzývá, abychom napodobovali Krista a sami se jako on stali obětními beránky.

To, co zde popisují, se odehrává mnohem déle než jen poslední dva roky. Ale s tím, jak společnost desítky a stovky let opouští křesťanství, nabývá mechanismus hledání obětního beránka na síle. Už léta slyšíme o narůstající polarizaci společnosti, která, jak se zdálo, dosáhla vrcholu při hlasování o Brexitu a po zvolení Donalda Trumpa.

Bylo by naivní si myslet, že tyto protichůdné složky společnosti zůstanou v rovnováze. Z jedné skupiny se stane dav a z druhé obětní beránek. Koexistence se stala nemožnou. Svět nikdy nebyl tak propojený, jako je dnes, a zdá se, že jsme dospěli do bodu, kdy globální dav cítí takovou odvahu, že je téměř připraven zlikvidovat obětního beránka a všechny problémy světa vyřešit jedním posvátným projevem násilí. Obětní beránek je pro dav vždycky tím jediným, co

mu stojí v cestě.

Problémy – pandemie, válka, změna klimatu, sociální napětí či cokoli jiného – spolu vůbec nemusí souviset, ale skutečný příběh nepředstavují konkrétní problémy. Ať už jde o jakoukoli pravdu, můžeme si být jisti, že je složitá a téměř nikdy není jednou z pouze dvou možností. Skutečný narativ tvoří opakované uplatňování Girardova mechanismu hledání obětního beránka, k němuž na globální úrovni dochází ve stále rychlejším sledu.

Všechny tyto případy se vyznačují skupinovým myšlením – větší, globálně zaměřená skupina je vždy popisována jako „my všichni“ nebo jako „svět“, zatímco menší skupina je vždy očerňována slovy „odpůrci“, „popírači“, „sympatizanti“ či univerzálně použitelnými výrazy „nacističtí“, „rasističtí“ nebo „mizogynní“. Tímto osočováním se větší skupina pouze vyhýbá rozhovoru, který by mohl vést k návratu ke zdravému rozumu.

Neustálé střídání řešených problémů má za následek, že většina lidí mechanismus hledání obětního beránka nevnímá, ale ti z nás, kteří se nacházejí v menší skupině, jsou rozdělováni a poráženi. Ne-

tvrdím, že za tím vším stojí někdo, kdo záměrně rozděluje, aby mohl panovat. Pokud má Girard pravdu, lidská přirozenost tak prostě funguje. Avšak že jsme rozdělováni a poráženi, je zcela zřejmé.

Není pochyb o tom, že určití jednotlivci či skupiny toho využívají, manipulují se skupinovým myšlením a pomocí davu dosahují svých cílů. Ve skutečnosti nezáleží na tom, kdo tito lidé jsou. Kdyby to nebyli oni, byl by to někdo jiný. Jejich síla je však plně závislá na tom, že tento mechanismus probíhá bez našeho vědomí. Řešením není přesvědčovat ty, kdo jsou v zajetí skupinového myšlení, aby změnil názor, nýbrž odhalovat samotný mechanismus hledání obětního beránka.

Andrew Mahon
MercatorNet

Přeložila Alena Švecová

Andrew Mahon
spisovatel

SNAHA BÝT KRISTOVÝMI ATLETY

Olympijské hry patří k předním sportovním událostem na světě.

Původně šlo o soutěž prochnutou požitky z boje, obětovanou Diovi, a později se staly celosvětovou přehlídkou nejlepších sportovců, jaké mohou jednotlivé národy v nejrůznějších sportech nabídnout. Jejich náboženské pozadí by nám však mělo připomínat, že mezi fyzickou zdatností a vírou skutečně existuje určitá spojitost.

V Písmu vidíme, jak se sv. Pavel v 1. Korintským 9,26 podle všeho zmiňuje o boxu. V Bibli krále Jakuba i v Douayově a Rheimsově překladu Vulgáty se píše: „bojuji, ne jako když člověk tluče do vzduchu“. Naproti tomu překlady ESV (*English Standard Version*) a NIV (*New International Version*) zde uvádějí „box“ a jiné „stínový box“. Když sv. Pavel pou-

Foto: Petr Zatloukal / Člověk a Víra

žívá příklady ze sportu (běžet závod, boxovat), nejspíš tak činí proto, že se v Ko-

rintu každé dva roky pořádaly isthmické hry. Isthmické hry představovaly další

Foto: Petr Zatloukal / Člověk a Víra

soubor her, které se kromě olympiády konaly ve starověkém Řecku. Platón, který žil mnohem dříve, než když psal sv. Pavel, na těchto hrách zápasil a podle toho, co víme z dochovaných zdrojů, si vedl nesmírně dobře.

Tyto zmínky o tělesném cvičení nejsou nahodilé. Jejich důvodem je, že jsme vtělené bytosti. Podle mylné představy, která se zřejmě objevila zhruba na počátku moderních dějin, jsou tělo a duše zcela oddělené. Máme sklon uvažovat o učenci v tvídovém obleku, který sedí za svým stolem a kouří dýmku, aniž by

dokončení ze str. 4

přítomnost, lidským smyslům neznámá, o níž Ježíš říká: Hle, já jsem s vámi... až do konce světa (Mt 28,20). To není „ještě chvíli jsem s vámi“, protože „až do konce světa“ není jen chvíle. A i kdyby to byl jen okamžik, protože v Božích očích je tisíc let jako jeden den, nemůžeme si myslet, že to chtěl naznačit hned, protože hned dodal: „Kam jdu já, tam vy nemůžete přijít.“ Nemohou po konci světa přijít tam, kam jde on? Později o nich bude vyprávět: Otče, chci... buď se mnou tam, kde jsem já (J 17,24).

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

ho napadlo starat se o své tělesné zdraví. Nebo si představujeme nadšeného sportovce, který ovšem není intelektuálně příliš na výši. Tuto falešnou dichotomii nám vnucuje a udržuje Hollywood. Proč? Protože se dobře prodává. Dobro proti zlu, silní proti slabým a tak dále. Ve skutečnosti však jsme ucelené bytosti, které se potřebují starat o tělo i o duši, neboť nakonec jsme vtělené bytosti s duchovní duší.

Sportovní události, jako například olympiáda, nám ukazují, jak je důležitý zápas a trénink. Ukazují nám, že svět nám není dán dokonalý a že se také musíme snažit zdokonalovat sami sebe a své okolí. Materiální říše je pro nás celkově mnohem snáze pochopitelná, protože ji všichni vidíme, cítíme a věnujeme se jí. Naše duše, která nám to vše umožňuje, už pro většinu moderních lidí tak jasná není. Mohou ji označovat jako „mysl“ nebo jako rozšíření mozku, ale pravda je taková, že duše je nejdůležitější část nás lidí, neboť právě ta nám dává život. Navíc nepřekvapuje, že Bible znovu a znovu popisuje duchovní pravdy pomocí metafor ze sportu. Například si můžeme vzpomenout na Jákoba zápasícího s Bohem. Péče o duši je stejně – ne-li více – důležitá jako péče o tělo, ale prostřednictvím péče o tělo velice jasně vidíme, jaký vliv může mít naše jednání. Proto mohl Jan Kassián mluvit o věřících jako o „Kristových atletech“.

Kromě toho, že nám sport ukazuje pravdu o péči o duši a o zápasech, které s sebou přinášejí duchovní skutečnosti, upozorňuje nás ještě na další pravdu: existují objektivní měřítka. Platón na příkladech ze sportu dokazuje to, co označuje jako „neviditelné měřítko“ či „dobro“. Měřítka pro to, co je správné a co špatné, jsou objektivní, nikoli subjektivní a motivované emocemi. Když cvičíme, vidíme, že existuje správný způsob, jak to dělat, a také nesprávné způsoby. Jestliže uděláme chyby, můžeme je opravit, ale nesprávnými technikami riskujeme, že si značně ublížíme. Když se díváme, jak spolu sportovci soutěží, vidíme, že výsledky jsou ovoce jejich námahy, byť málokdy vidíme, kolik bolesti a utrpení se skrývá za okamžikem radosti, když vítěz zvedá svou cenu. To vše nám však ukazuje, že v materiálním světě existují měřítka, a totéž platí i o nehmotné říši.

Sport nám pomáhá vynikat v životě. Pomáhá nám udržet si zdraví a být v životě ukázněni. Navíc by nám měl ukazovat, jak tyto lekce převádět do svého duchovního života. Potřebujeme pracovat na své duši, aby zůstala zdravá, jako pracujeme na svém těle. Nesmíme zapomínat, že modlitební život není statický vztah a že vyžaduje úsilí. Při sledování olympiády je vhodné vzpomenout si na náboženský původ této události. Zprávy z *Open Door UK*, charitativní organizace, která slouží pronásledovaným křesťanům po celém světě, hovoří o tom, jak pod tlakem čínských úřadů musí být tamější bohoslužby utajované. Čínská vláda může popírat zásadní spojitost mezi vírou a sportem – či jakýmkoli jiným aspektem života –, ale my uděláme dobře, pokud se budeme snažit být Kristovými atlety.

*Karl Gustel Wörnberg
Catholic Herald
Přeložila Alena Švecová*

*Karl Gustel Wörnberg
filosof a novinář*

ŠPATNĚ FORMOVANÉ SVĚDOMÍ: ĎÁBLOVO HŘIŠTĚ

Dospíval jsem v době kulturních změn šedesátých let. Přestože mě katolická výchova učila, že sex mimo manželství je špatný, nemohl jsem se dočkat svého prvního pohlavního styku s ochotnou mladou ženou. Zdálo se, že to „dělají“ všichni, a já jsem se na to těšil také.

Takový byl dopad „sexuální revoluce“ 60. let

Jako mladý chlapec jsem byl poměrně zbožný katolík, ale v pubertě jsem sešel z úzké cesty. Svůj chyb jsem si omlouval tím, že jsem si říkal, že církevní učení o smilstvu prostě může být chybné. Koneckonců, co je tak špatného na tom, když muž a žena zakoušejí potěšení ze sexuálního styku? ptal jsem se sám sebe.

Samozřejmě mě tento způsob uvažování přivedl k myšlence, že chybné možná bude i církevní učení o umělé antikoncepci. Pokud by existovala metoda, která by zabránila otěhotnění, co by bylo tak špatného na jejím používání?

Takové jsou myšlenky nezralého dospívajícího chlapce s ještě ne zcela zformovaným svědomím a s rozbouranými hormony. A nepomohlo mi ani to, že v hodinách náboženství, které jsem navštěvoval, se zdůrazňovalo, že pohlavní styk je povolený pouze ženatým mužům a vdaným ženám, aniž by se vysvětloval důvod pro toto učení.

Další nesprávné zvraty

Na vysoké škole jsem se vydal jinou cestou. Začal jsem pochybovat o nutnosti chodit v neděli na mši svatou. Proč, říkal jsem si, se prostě nemůžu zdržet práce, pomodlit se a užít si volný den? I to by jistě bylo svěcení dne Páně, domníval jsem se.

Naštěstí pro mě jsem chodil s mladou dámou, která byla také katolička a jejíž víra byla silnější než ta moje. Díky ní jsem se vrátil na úzkou cestu. (A jsem šťastný, že mohu říci, že je už více než 47 let mou manželkou.)

Ale poté, co jsme se vzali, mysleli jsme si – ačkoli jsme oba toužili po dětech –, že bychom měli početí dětí alespoň na pár let odložit. V důsledku rop-

Mistr Bertram: scéna z Grabowského oltáře (1375–1383)

ného embarga zemí OPEC z roku 1973, „energetické krizi“ a stagflaci byla ekonomika v 70. letech 20. století silně otřesená. Mysleli jsme si, že bychom měli pro jistotu nejprve naspořit nějaké peníze.

A tak jsem se jednoho dne při zpovědi zeptal kněze, jestli by nebylo špatné pár let používat umělou antikoncepci, než si něco našetříme. Odpověděl, že se mám řídit svým svědomím.

To byla zjevně jednoduchá odpověď, kterou v 70. letech rozdávalo mnoho kněží. Po vydání *Humanae Vitae* (1968) mnoho kněží a biskupů zaujalo takzvaný „pastorační přístup“, kdy věřícím říkali, že mohou užívat antikoncepci a přitom přistupovat k svatému přijímání, pokud se při tom řídí svým svědomím.

Každý kněz, který kdy nabídl takovou „pastorační“ radu, by se měl stydět. Je pošetilé předpokládat, že každý katolík, který přijde žádat o radu, má „správně formované svědomí“. Nemohu si pomoci, ale zajímalo by mě, kolik katolíků s hůře formovaným svědomím se nechalo svést na scestí kněžími, kteří se chovali „pastoračně“.

Odpovědi

Naštěstí mě něco (už si přesně nepamatuji, co to bylo) přivedlo k tomu, že jsem se zcela ponořil do studia katolického učení. Začal jsem se také zabývat učením jiných křesťanských denominací (a dokonce i jiných náboženství) a srovnávat a porovnávat tato učení s učením katolické církve.

Po několika letech a spoustě čtení jsem dospěl k závěru, že katolické učení je v každém ohledu správné. Došel jsem také k závěru, že katolická církev je skutečně tou jedinou pravou církví, kterou ustanovil sám Ježíš Kristus.

Nyní, když jsem starší a doufám, že alespoň trochu moudřejší, je pro mě snadné pochopit, kde jsem jako mladý člověk udělal chybu. Špatně jsem „rozlišoval“.

Gaudium et spes nám říká, že „člověk má ve svém srdci zákon vepsaný Bohem“ (16). Ba co víc, ve křtu přijímáme Ducha svatého a dary Ducha svatého a biřmováním jsou v nás tyto dary posíleny.

Katechismus katolické církve nám kromě toho říká:

„1777 Mravní svědomí je v nitru člověka a ve vhodnou chvíli mu ukládá, aby konal dobro a vyhýbal se zlu. Soudí také každou konkrétní volbu tím, že ji schvaluje, je-li dobrá, nebo ji odsuzuje, je-li špatná. Dosvědčuje svrchovanost pravdy ve vztahu k nejvyššímu dobru, jehož přitažlivost lidská osoba vnímá a jehož příkazy přijímá. Naslouchá-li moudrý člověk mravnímu svědomí, může slyšet mluvit Boha.“

A pak nám KKC také říká: „1790 Člo-

Foto: Člověk a Víra

věk má vždy poslouchat úsudek vlastního svědomí. Kdyby člověk vědomě jednal proti takovému úsudku, sám by se odsoudil.“

Špatné rozlišování

Boží zákon je tedy zapsán v našich srdcích, Duch svatý je v každém katolíkově, a pokud nasloucháme svému svědomí, můžeme slyšet, jak k nám Bůh promlouvá. Pokud je toto všechno pravda, jak to, že všichni katolíci nežijí svatým životem?

Bohužel si myslím, že příliš mnoho katolíků rozlišuje špatně, místo aby rozlišovali moudře – stejně jako jsem to činil já. Často se nechávají přesvědčit, že podivné myšlenky, které se jim honí hlavou nebo které slyší od druhých, jsou ve skutečnosti velmi hluboké myšlenky. Pak tyto pošetilé nápady rozvíjejí a zdravé učení odkládají. A dovolí, aby jejich špatný úsudek převážil nad jejich svědomím – stejně jako tomu bylo v mém případě.

Je třeba být opatrný. Musíme se ujistit, že to, co považujeme za dobrý úsudek vycházející z našeho svědomí, není ve skutečnosti chybný úsudek. Třetí věta KKC 1790 nás před tímto nebezpečím varuje: „Stává se však, že mravní svědomí je v nevědomosti a vynáší mylné úsudky o činech, které je třeba vykonat nebo které už byly vykonány.“

To může být důvod, proč dnes existují stovky (někteří říkají tisíce) křesťanských denominací. Martin Luther, Jan Kalvín, John Wesley, Ulrich Zwingli, Joseph Smith, William Miller, Ellen Gould

Whiteová, Charles Taze Russell a mnozí další měli myšlenky, které byly v rozporu se zdravým katolickým učením, ale přesto se jimi řídili.

Domýšlivost a pýcha

Místo aby se snažili přijít na to, proč jsou možná jejich myšlenky špatné, Luther a další předpokládali, že jejich nápady jsou správné. Možná sami sebe přesvědčili, že v nich skutečně působí Duch svatý a že jsou chytrější než všichni velcí teologové katolické církve. Je však pravděpodobné, že to nebylo nic jiného než pýcha.

Lidé se příliš často uzavírají před jakýmkoli argumentem, který odporuje jejich nově objevenému způsobu myšlení. Svého nového myšlení se drží s buldočí houževnatostí. Drží se ho tak pevně, že nejsou schopni slyšet logické, racionální a rozumné argumenty, které poukazují na chyby v jejich uvažování.

Možná i proto je dnes ve světě tolik odpadlých katolíků. Nechali do své mysli proniknout iracionální nebo přímo šílené představy, myšlenky či nápady. Některí možná dokonce dovolili, aby emocionální argumenty převážily nad zdravým, logickým uvažováním. Myslí si, že když věří v Ježíše Krista, Duch svatý v nich silně působí. Ale může to také být jen pýcha.

Boj dobra se zlem

Při hledání pravdy jsem si uvědomil, že za těmito problémy pravděpodobně stojí otec lži. Patrně do mozku takovýchto

osob vštěpuje ony podivné myšlenky, představy a pojmy, které lidi odvádějí od církve a církevního učení.

1. list Janův 4,1 nás varuje: „Milovaní, nevěřte každému vnuknutí, nýbrž zkoumejte duchy, zda jsou z Boha...“ Ačkoli v nás tedy může působit Duch svatý, ne vždy mu nasloucháme. Někdy nakonec nasloucháme zlým duchům, kteří nám šeptají do uší.

Každý by si měl uvědomit, že ďábel a jeho přísluhovači nás chtějí od Boha odlákat co nejdále. Mají v zásobě spoustu triků, které vytahují, aby nás od Boha odlákali. A v tom, co dělají, jsou velmi zběhlí.

Jak před několika lety napsal Mons. Charles Pope: „Pýcha je naším nejrozšířenějším a nejtěžším hříchem.“ Ďábel a jeho přísluhovači to vědí.

Když nás napadají myšlenky nebo představy, které jsou v rozporu s katolickým učením, je celkem jisté, že tyto myšlenky a představy nám do mysli vnukl otec lži. Rád proti nám používá náš vlastní pocit hodnoty. Podvádí nás tím, že nás přesvědčuje, že jsme skutečně moudří!

Jak kdysi řekl svatý otec Pio: „Dokud v našem těle zůstane kapka krve, bude probíhat boj mezi dobrem a zlem.“ Jedná

se o odvěký souboj dobra a zla. Je to boj, který začal v rajske zahradě a skončí až Druhým příchodem. A my všichni jsme do tohoto boje zapleteni každý den svého života, ať se nám to líbí, nebo ne.

Moudře rozlišujte

Když rozlišujeme nemoudře a na základě špatného rozlišování pak jednáme či naopak nejednáme, ďábel má radost. Kdyby si to uvědomovalo více lidí, možná by „rozlišovali“ s větší moudrostí.

Papež svatý Jan Pavel II. dal věřícím v roce 1993 velký a nádherný dar. Zpřístupnil Katechismus katolické církve všem. Pokud máte vy nebo někdo z Vašich známých nějaké pochybnosti o katolické nauce, katechismus je prvním krokem k jejich rozptýlení. A v případě potřeby věnujte pozornost poznámkám pod čarou.

V Katechismu je obsažena moudrost a odkaz církevních otců, učitelů církve, papežů a koncilů a všech velkých světců, kteří se s námi podělili o své myšlenky, jak vést svůj život. Jeho výtisk by měl být v každé katolické domácnosti hned vedle schválené verze Bible.

Musíme si však uvědomit, že i když se budeme snažit růst v moudrosti, ďábel

se bude o to víc snažit udržet nás v nevědomosti – a pýše. Svatý Ignác před tím dokonce varuje ve svých Pravidlech pro rozlišování.

12. pravidlo: Zlý duch je tyran. Musíte se mu postavit čelem, být pevní a odporovat mu. Pokud to neuděláte, využije Vaší slabosti a ještě více Vás oslabí.

13. pravidlo: Stejně tak se chová jako nepravý milenec. Přeje si zůstat ve skrytu a nebýt odhalen. Tajné zlé myšlenky, pokušení a problémy odhalujte dobrému zpovědníkovi nebo jiné duchovní osobě – těm, kteří vědí, jak nepřítel působí.

14. pravidlo: Zlý duch vás napadne na nejslabším místě. Poznávejte svá slabá místa a rychle je s Boží pomocí posilujte.

Gene Van Son
Catholic Stand
Přeložil Pavel Štíčka

Gene M. Van Son
novinář a katecheta

Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1,
tel.: 224 818 757, on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, objednavky@paulinky.cz

Rebecca St. James – Nancy Rue: Milosrdná jizva

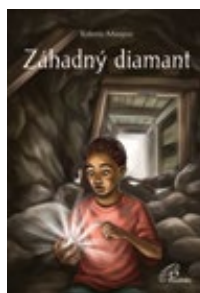
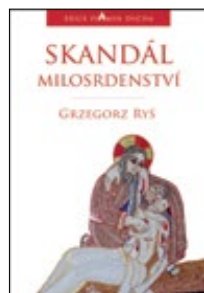
Kniha oslovuje především mladé čtenáře, kteří se potýkají se zraněností v oblasti sebepřijetí a vztahů.

Brož., 369 s., cena 399 Kč

Michal Zamkovský: Sedm kroků k dobré zpovědi

Kniha není jen zpovědním zrcadlem či seznamem hříchů, jichž se dopouštíme, ale především praktickým pomocníkem, jakousi „duchovní mapou“, která nám ukazuje, jak se vrátit zpět k milosrdnému Otci.

Brož., 72 s., cena 125 Kč

Grzegorz Rys: Skandál milosrdenství

Milosrdenství je velkým Božím tajemstvím a v očích lidí obrovským skandálem... Neklade si podmínky, nezná žádné hranice. Dává se zdarma.

Brož., 168 s., cena 249 Kč

Roberto Morgese: Záhadný diamant

Desetiletý Kito z Konga pracuje do úmoru v dole, kde se těží vzácná surovina, ze které se vyrábějí malé elektronické součástky, zejména do mobilů a notebooků. Když jednoho dne dojde k závalu, běží zpátky vyprostit svého mladšího bratra... a najde opravdický diamant!

Brož., 176 s., cena 239 Kč

EUFEMISMY MASKUJÍ SKUTEČNOU POVAHU ASISTOVANÉ SEBEVRAŽDY A EUTANAZIE

Maskování skutečného významu slov je mocnou zbraní ve výzbroji „práva na smrt“.

Dolní komora irského parlamentu, Dáil Éireann, v současné době projednává návrh zákona o důstojném umírání. Nejpozoruhodnějším rysem tohoto návrhu zákona je to, že v žádném ze svých kvalifikačních kritérií nebo ustanovení neuvádí slova „asistovaná sebevražda“ nebo „eutanazie“, ale místo toho používá výrazy a slovní spojení jako „pomoc při umírání“; „předepsání látek, které lze perorálně požit“; „předepsání a poskytnutí prostředků, které si podá sám pacient“ a „látka nebo látky mohou být podány“.

Na použitých výrazech záleží. Mohou nás přesvědčit ke koupi výrobků, pokud jsou atraktivně označeny a zabaleny. Mohou také formovat postoje a přístupy lidí ke kontroverzním tématům a otázkám. Asistovaná sebevražda a eutanazie jsou v návrhu zákona o důstojném umírání atraktivně označeny a zabaleny prostřednictvím eufemistických výrazů, které zastírají důležité etické a empirické rozdíly. Velmi silně však ovlivňují veřejné mínění ve prospěch asistované sebevraždy a eutanazie.

Eufemismy označují něco nepříjemného mírnějším výrazem. V tomto návrhu zákona eufemismy fungují tak, že oddělují jazyk od reality a na její místo dosazují něco iluzorního.

Co je po jméně?

Lze to spatřit v názvu i ustanoveních návrhu zákona. Název je značně zavádějící. Použitím eufemismu „důstojné umírání“ se odděluje volba vzít si život úmyslně nebo jej nechat úmyslně ukončit zdravotnickým pracovníkem od zkušenosti „sebevraždy“ nebo „eutanazie“, o které ustanovení zákona pojednává.

To může roztrpčít všechny ty, kdo ztratili blízkou osobu, jež zemřela přirozenou důstojnou smrtí, protože to naznačuje, že důstojné smrti lze dosáhnout pouze asistovanou sebevraždou nebo eutanazií.

Foto: © Miroslav Krystek / Člověk a Vira

Objevily se názory, že důvodem pro použití eufemistického jazyka v návrhu zákona je snaha lépe vyjádřit přání pacientů s nevyлéčitelným onemocněním, jejichž touhou je důstojná smrt. Legislativa se však netýká pouze pacientů, ale i ostatních – lékařů, zdravotních sester, rodin, komunit a celé společnosti.

Lingvisticky vhodnější název návrhu zákona je pravděpodobně „návrh zákona o asistované sebevraždě a eutanazii“.

Ustanovení o asistované sebevraždě v § 11 návrhu zákona je vyjádřeno formulací, že lékař může předepsat nebo poskytnout látku nebo látky, které může osoba perorálně požit nebo si je sama podat; nebo připravit zařízení, které této osobě umožní, aby si sama podala lék, „s cílem umožnit této osobě ukončit vlastní život“.

Eufemismy „ústní požití“ a „sama podat“ oddělují představu od reálné zkušenosti spáchání sebevraždy požitím nebo podáním si smrtícího léku předepsaného nebo poskytnutého lékařem nebo zdravotní sestrou; definice pojmů v části 1 návrhu zákona uvádí, že „pomáhajícím zdravotnickým pracovníkem se rozumí

registrovaný lékař nebo registrovaná zdravotní sestra, kteří byli ošetřujícím lékařem pověřeni podat předepsanou látku nebo látky“. V této situaci je pacient přímým původcem ukončení vlastního života.

Chybějící slova

Absence slov „sebevražda“ a „asistovaná sebevražda“ je zarážející. Ustanovení o eutanazii v § 11 návrhu zákona je rovněž vyjádřeno eufemisticky, když uvádí, že v případě, že není možné, aby si osoba sama podala látku, „pak lze látku nebo látky podat“ – a i to je kvalifikováno slovy „s úmyslem umožnit osobě ukončit vlastní život“.

To není upřímné. Je zřejmé, že pokud si pacient není schopen sám podat látku a látky mu mohou být podány, pak se na tom zjevně podílí někdo jiný. Kdo? Tožnost zdravotnického pracovníka, který provádí eutanazii pacienta, je uvedena v § 11 odst. 6 jako „ošetřující lékař nebo asistující zdravotnický pracovník“, což může být buď lékař nebo zdravotní sestra. Lékař nebo zdravotní sestra jsou ze zákona povinni zůstat u osoby, „dokud si osoba sama nepodaří látku nebo látky nebo dokud si je

Foto: © Miroslav Krystek / Člověk a Víra

nenechá podat“. Jedná se o situaci, kdy je lékař nebo zdravotní sestra přímým původcem, který ukončuje život pacienta.

Je to sice zaobaleno do eufemistických výrazů, ale jedná se o eutanazii, a to konkrétně o dobrovolnou eutanazii, pokud je provedena na žádost pacienta. Myšlenka vyjádřená slovy „ošetřující lékař nebo asistující zdravotnický pracovník musí zůstat s osobou, dokud si osoba sama nepodá látku nebo látky nebo si ji nebo je nenechá podat“ je odtržená od zkušenosti, kterou má zprostředkovat – že život člověka je záměrně ukončen podáním smrtící látky lékařem nebo zdravotní sestrou. Absence slov „eutanazie“ a „dobrovolná eutanazie“ je zarážející.

Výhrada svědomí

Ustanovení o výhradě svědomí v § 13 návrhu zákona ukládá lékařům, kteří se nechtějí podílet na ukončení života pacienta, aby učinili opatření „k předání péče“ o pacienta jinému lékaři.

„Předání péče“ je eufemismus pro donucení lékaře, který nechce spolupracovat na úmyslném ukončení života pacienta, aby pacienta poslal k jinému lékaři, který tak učiní. Jedná se o parodii na skutečnou výhradu svědomí, protože nutí lékaře, aby se podíleli na činech, které považují za morálně špatné a neospravedlnitelné.

Kdy sebevražda není sebevraždou?

Když pan Kenny v Dáilu předkládal ná-

vrh zákona, tvrdil, že „asistované umírání“ by nemělo být směřováno se sebevraždou a že nevléčitelně nemocný, duševně způsobilý pacient, který chce ukončit svůj život, není sebevrah. Řekl: „Nesouhlasím s tím, aby se to spojovalo se sebevraždou. Lidé s nevléčitelnou nemocí nejsou sebevrahy.“

Ve druhé fázi, kdy vláda navrhla postoupit návrh zákona o důstojném umírání zvláštnímu výboru Oireachtas, který by měl legislativu posoudit a do roka podat zprávu, se zmínil o „asistované sebevraždě“, ale že je nezodpovědné spojovat asistované umírání se sebevraždou, která má velmi odlišné konotace.

Je však zkomolením jazyka naznačovat, že někdo, kdo si s asistencí lékaře vezme život, není sebevrah.

V angličtině slovo „suicide“ znamená zabít se, pochází z latinského *sui* (sebe) a *caedo* (zabít). Od stejného kořene jsou odvozena slova *infanticida*, *homicida*, *parricida* a *gendercida*. Naznačovat, že někdo nespáchá sebevraždu, když si s pomocí lékaře vezme život, odporuje významu tohoto slova.

Irsko má národní strategii prevence sebevražd Connecting for Life. Ta definuje slovo „sebevražda“ a jemu podobné věrně jeho základnímu významu „zabít se“: „Sebevražda je smrt v důsledku úmyslného, sebepoškozujícího činu.“ V předmluvě ke strategii se uvádí: „Prevence sebevraždy se týká všech. Tato národní strategie stanoví, co musíme jako

vláda a společnost udělat pro ochranu a záchranu životů. Protože sebevražda je záležitostí ‚celé společnosti‘, zaujímáme přístup, do něhož se zapojí celá vláda...“

Kladu si otázku, zda poslanci, kteří hlasovali pro schválení návrhu zákona o důstojném umírání, někdy slyšelo nebo četlo irskou národní strategii prevence sebevražd.

Je pozoruhodné, že pan Kenny ve svém projevu v Dáilu nezmínil žádné ustanovení návrhu zákona o dobrovolné eutanazii. Přitom je velký rozdíl mezi tím, když člověk spáchá sebevraždu za asistence lékaře nebo zdravotní sestry, a tím, když jeho život ukončí lékař nebo zdravotní sestra na jeho žádost. Světová lékařská asociace definuje první případ jako „asistovanou sebevraždu“ a druhý jako „dobrovolnou eutanazii“.

Použití eufemistických výrazů v návrhu zákona o důstojném umírání je v souladu s tím, co se děje v jiných jurisdikcích.

Ve Spojených státech, kde byla asistovaná sebevražda v některých jednotlivých státech legalizována, nese legislativa název jako *Death with Dignity Act* (Oregon, Washington State, Washington DC a Maine); *Patient Choice and Control at the End of Life* (Vermont); *End of Life Option Act* (Kalifornie), *Our Care Our Choice Act* (Havaj); *Aid in Dying for the Terminally Ill Act* (New Jersey). V Kanadě byl novelizován trestní zákoník, který zahrnuje „lékařskou pomoc při umírání“ (MAID) a legalizuje asistovanou sebevraždu a eutanazii. V Austrálii přijaly státy Victoria, Západní Austrálie a Tasmánie zákony o dobrovolné asistované smrti, které umožňují asistovanou sebevraždu a eutanazii.

Noreen O'Carroll
MercatorNet
Přeložil Pavel Štička

Noreen O'Carroll
vyučující lékařské etiky na RCSI
University of Medicine and Health
Sciences v Dublinu

TÓNY JEHO ŽIVOTA VE MNĚ BUDOU DLOUHO, DLOUHO ZNÍT...

V pátém vydání časopisu *ZRCADLO CÍRKVE*, časopisu přinášející aktualitu Společnosti pro církevní právo, vyšla krásná vzpomínka na nestora české kanonistiky: „V pátek 22. dubna 2022 nás zastihla šokující zvěst: profesor kanonického a konfesního práva na Univerzitě Karlově v Praze a Západočeské univerzitě v Plzni a náš milý přítel Ignác Antonín Hrdina, kněz premonstrátského řádu, odešel na věčnost. Již delší dobu překonával zákeřné projevy své dlouhodobé choroby, avšak jeho smrt přišla docela náhle a překvapila nás. Je tomu pár dní, bylo to 18. března letošního roku, co nám v elektronickém dopise přiznal, že by mu měla ještě v prvním pololetí vyjít v nakladatelství Karolinum monografie *Dějiny pramenů kanonického práva* a slíbil nám výtisk. Do příštího čísla *Revue církevního práva* nám zaslal článek zásadního významu *Vybrané právní aspekty instituce trvalého jáhenství*. Bude nám bez Ignáce smutno. Byl velkým tahounem v našem oboru a mezera po něm bude ještě dlouho citelná. P. Jiří Rajmund Tretera OP a Záběj Horák“

Vzpomínku pro naši redakci přidává i P. Jakub Berka OPraem a říká: „Na parte je vše uvedeno, já jen dodávám, že jsem měl Ignáce moc rád. Obdivoval jsem jeho bystrost, chytrost a lidskost. Dokázal říct pravdu ‚padni komu padni‘ a při tom z ničeho nedělal vědu. Jeho pozdrav, pohled i stisk ruky, výrazný bas a oči, které jiskřily, mi budou chybět. Říká se, že smrt si někdy počíná jako třaskavina, náhle rozmetá všechny plány. Ale je také poslední větou velké symfonie. Ta u něj měla plných 69 let. Tóny jeho života ve mně budou dlouho, dlouho znít...“ My v naší redakci jsme P. Ignáci, který patřil nějaký čas i k členům naší redakční rady, za mnoho vděční. I pro mne osobně znamenal člověka, který ukazoval cestu a otevíral obzory vědění a hlavně kritického myšlení. Bude nám chybět, ale tu

1. května 2022 byl arcibiskup Jude Thaddeus Okolo jmenován novým apoštolským nunciem v ČR. Foto: John McElroy

věčnost, jak věříme u Boha, mu ze srdce přejeme a hlavně se za něj modlíme, přidejte se k nám.

Asi jste to slyšeli. Hnutí Pro život, Pochod pro život (už dvacátý ročník!) a levicová média objevila Ameriku – tohle hnutí odmítá potraty nenarozených dětí! Vyjádřili se mnozí, většina dost nevybíravě, nevadí. Byla chyba řečnit a vyjadřovat se k záležitostem na místě, kde je prakticky nebylo možné ovlivnit. Přidala se i akademická veřejnost, takže zaznělo, že „například jsem mluvila s ženou, která pracovala na jejich Lince pomoci. Tu Hnutí pro život nabízí ženám, které jsou těhotné. Příběh, který vám teď povím, je smyšlený, ale typově odpovídá tomu, co mi tehdy říkali. Představte si statečnou ženu, která je nemocná, těhotenství ohrožuje její život, už má doma několik dětí, ale na potrat se rozhodne nejít. Když to slyšíte, napadne vás: Ale co její děti, které už má? Co když o svoji mamu přijdou? Hnutí pro život takovou ženu velebí, protože upřednostnila těhotenství před vším ostatním. To je podle nich hrdinství,“ popisuje Beláňová. Aha! Ano, není to po-

vinnost, ale je to málo hrdinské? Socioložka dále popisuje: „už od začátku Hnutí v nějaké undergroundové podobě před revolucí dává důraz na hodnotu nenarozeného života v podstatě za každou cenu, což v aktuálním kontextu trochu víc vystupuje [bodejť, byl covid a nyní zuří válka a každá smrt se nás dotýká, pozn. aut.]. Ochrana dětí před narozením, což je taky podstatná úprava slovníku, která evokuje, že se v tomto případě nejedná o plod, embryo, ale o nenarozené dítě. Je to komunikační taktika.“ A embryo či plod není nenarozené dítě? Zdá se, že se vprostřed dění společnosti dostávají zásadní otázky, a to otázky po hodnotě lidského člověka. A zdá se, že je to právě teď velmi dobře.

Tak máme nového zástupce Svatého stolce v Česku! Už jednou šel „okolo“ a pak na pár let odešel na další apoštolskou misi v roce 2006; nyní se nám však tento usměvavý Nigerijec Mons. J. T. Okolo vrací jako nuncius, jako člověk, který svět vnímá srdcem. Podpořme jeho službu české církvi modlitbou!

–zd–